

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ตามมามากมาย วิชาชีพการพยาบาลก็เช่นเดียวกัน ความเจริญของเทคโนโลยีมีผลโดยตรงต่อวิชาชีพ ดังจะเห็นได้จากการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติการพยาบาล หรือ การนำเอาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากการคิดค้นกันอยู่ตลอดเวลา มาใช้กับผู้ป่วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตผู้ป่วยอย่างมหาศาล ในการช่วยเหลือให้ชีวิตสามารถขยายออกไปได้ยาวนานกว่าเดิม

แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนั้น เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติการพยาบาลและการนำเอาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเหล่านั้นมาใช้กับผู้ป่วยไม่สามารถที่จะหยั่งรู้ถึงความรู้สึกของผู้ป่วย ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยแต่ละคน ที่มีความต้องการแตกต่างกันออกไปได้ สิ่งที่สำคัญและเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดสิ่งเหล่านั้นได้ คือคุณค่าของการพยาบาลที่ติดันเองซึ่งคุณค่าของการพยาบาลที่ติดันจะไม่มีเทคโนโลยีใดมาทดแทนได้ (อมรา มลิลลา, 2531)

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องให้บริการแก่ผู้รับบริการที่เป็นมนุษย์ ตั้งแต่เกิด ตลอดไปจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต (สมจิตต์ กาญจนะโกคิน, 2532) จากสาเหตุที่กล่าวมาทำให้พยาบาลจะต้องดำเนินชีวิตอยู่กับการให้บริการทางสุขภาพ ท่ามกลางความเจ็บป่วย ความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย ต้องเผชิญกับสภาพที่หดหู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพการพยาบาลนั้นจำเป็นต้องมีความตั้งใจจริงและจะต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง เพราะพยาบาลและจริยธรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันจนแยกออกจากกันไม่ได้ (นินิจ รัตนกุล, 2532)

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ค่านิยม เจตคติ ความเชื่อ ของบุคคลในสังคม เกิดความขัดแย้งกันในด้านความคิด การตัดสินใจ ทำให้

พยาบาลต้องเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายต่อการใคร่ครวญและต่อการตัดสินใจเช่นกัน เพราะ ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะมีลักษณะของความขัดแย้งระหว่างสถานการณ์ที่จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกกระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกลักษณะปัญหาเช่นนี้ว่าปัญหาเชิงจริยธรรม ปัญหาเชิงจริยธรรมนี้เป็นปัญหาที่พยาบาลไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และจะต้องเผชิญในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันเกิดการฟ้องร้องจากผู้ป่วย และจากญาติผู้ป่วยในเรื่องของการขาดจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลมีจำนวนสูงขึ้น

คณะกรรมการจริยธรรมของสภาการพยาบาล (ม.ป.ป.) ได้จัดให้มีโครงการการส่งเสริมจริยธรรมในวิชาชีพขึ้น ซึ่งขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินโครงการนี้ มีวิธีการคือให้มีการสำรวจปัญหาเชิงจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาลตามความเห็นของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลทุกแห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน พบว่า ปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดมากที่สุด เป็นปัญหาเรื่องการขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ละเลยหน้าที่ มีความเกียจคร้าน ไม่เอาใจใส่ดูแลผู้ป่วยเท่าที่ควร

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เป็นการพยาบาลสาขาหนึ่งที่ต้องใช้ตนเองเป็นเครื่องในการบำบัด ซึ่งหมายถึง การใช้ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของพฤติกรรมโต้ตอบให้การช่วยเหลือผู้ป่วย พยาบาลจะต้องทำความเข้าใจ และให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเสมือนกับว่า สถานการณ์ปัญหานั้นเป็นของตน (ศิริพร โอภาสวัตรชัย, 2531) และ เป็นการพยาบาลที่มุ่งเน้นการรักษาความสมดุลทางจิตใจ ให้แก่ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต โดยพยายามให้ผู้ป่วยเรียนรู้ ทำความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นและกระตุ้นให้เกิดการศึกษาหาทางออก หรือหาวิธีการเผชิญปัญหานั้น อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อรักษาสมดุลของจิตใจของตนเอง (จุนาร์ตน์ วิเรษรัตน์, 2537)

Taylor (1990) ได้อธิบายบทบาทที่พยาบาลจิตเวชควรมีต่อผู้ป่วยจิตเวชดังนี้คือ บทบาทในการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด บทบาทในการเป็นตัวแทนของสังคม บทบาทเป็นที่ปรึกษา บทบาทครู บทบาทของแม่ และบทบาทด้านเทคนิคพยาบาล

จะเห็นได้ว่าวิธีการ และบทบาทของพยาบาลจิตเวช ในการปฏิบัติงานจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้ป่วยจิตเวชอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะพยาบาลจิตเวชจะต้องดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่แตกต่างไปจากผู้ป่วยประเภทอื่น ๆ คือ เป็นผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางด้านพฤติกรรม การรับรู้ กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลจิตเวชจะต้องดูแลผู้ป่วยจิตเวชมีทั้งทางด้านร่างกาย เช่น เรื่องของความสะอาดของร่างกาย การรับประทานอาหาร ภาวะสุขภาพอนามัย และทางด้านจิตใจ เช่น เรื่องของการรับประทานอาหารเพื่อลดอาการทางจิต การรักษาด้วยไฟฟ้า การเข้าร่วมกลุ่ม

เพื่อให้เกิดผลทางการบำบัดต่าง ๆ และเช่นเดียวกับการพยาบาลในสาขาอื่น ๆ คือกิจกรรมการพยาบาลเหล่านี้จะ ทำให้พยาบาลจิตเวชมีภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางจริยธรรม ในการปฏิบัติงานได้สูง ผลของการเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมนี้อาจก่อให้เกิดพยาบาลจิตเวชเกิดความเครียดในบทบาทสูงจะให้ความพึงพอใจในงานลดลง (เรณา พงษ์เรืองพันธ์, 2534) และ จะเกิดความเบื่อหน่ายในการทำงานหรือ ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่ อันจะส่งผลให้คุณภาพของการปฏิบัติงานลดลง (Hardy & Conway, 1988) ผลคือจะทำให้คุณภาพของการพยาบาลลดลง ที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าการที่จะคงไว้ซึ่งคุณภาพของการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จึงควรที่จะลดอัตราการเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมลงนั่นเอง ซึ่งในทางปฏิบัติอาจทำได้โดยการลดภาวะของการเสี่ยง หรือ การป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรม การที่จะลดภาวะของการเสี่ยง หรือ การที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชนั้นอาจกระทำได้โดยให้พยาบาลผู้ปฏิบัติการมีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรม มีประสบการณ์ในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะเราจะไม่สามารถทราบได้เลยว่าสถานการณ์ที่จะเกิดปัญหาเชิงจริยธรรม หรือที่เรียกว่า สถานการณ์เชิงจริยธรรม นี้จะเกิดขึ้นเมื่อใด ดังนั้นการที่เราเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการที่จะเผชิญปัญหาหรือตัดสินใจในสถานการณ์เชิงจริยธรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น จึงเป็นวิธีที่ง่ายกว่า ตามทฤษฎีของ ไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein, 1980) เชื่อว่าความตั้งใจเชิงพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลดังนั้นหากต้องการจะศึกษาพฤติกรรมของบุคคล ก็ให้ศึกษาความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นแทน นั่นคือถ้าเราต้องการให้พยาบาลมีการเตรียมพร้อมมีประสบการณ์สำหรับการที่จะเผชิญปัญหาหรือตัดสินใจในสถานการณ์เชิงจริยธรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเราก็ไม่จำเป็นต้องรองจนกว่าจะมีสถานการณ์เชิงจริยธรรมเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานจริงแล้วถึงศึกษาว่าพยาบาลจะมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง แต่เราสามารถกระทำได้โดยศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลในการเผชิญสถานการณ์เชิงจริยธรรมที่เราสร้างขึ้นเองก็ได้ เพื่อให้พยาบาลทราบว่าเมื่อเขาจะต้องเผชิญกับสถานการณ์เชิงจริยธรรมจริงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เขาควรจะทำอย่างไรให้ถูกต้อง และเป็นการดีที่สุดในมุมมอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นประสบการณ์และการเรียนรู้ใหม่

ในการเรียนการสอนวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช นักศึกษาพยาบาลจะต้องขึ้นปฏิบัติงานโดยตรงกับผู้ป่วยจิตเวช ดังนั้นนักศึกษาจะต้องผ่านประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรมนี้อย่างแน่นอน ในฐานะของอาจารย์ผู้สอน จึงต้องมีการเตรียมนักศึกษาพยาบาลสำหรับการเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรมที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาทราบว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไร

เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาเชิงจริยธรรมเหล่านั้น จะได้ไม่เกิดผลเสียต่อผู้ปวยจิตเวช และไม่เกิดประสพการณ์การทำงานที่ไม่ประทับใจกับตัวของนักศึกษาและเพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ปวยจิตเวช และต่อการดูแลผู้ปวยจิตเวช

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พยาบาลจิตเวชมีบทบาท และหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ปวยจิตเวชอยู่ตลอดเวลาทำให้แนวโน้มในการเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมเกิดขึ้นได้มาก การที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คือพยาบาลควรได้รับทราบถึงผลของปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นนั้นว่าทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงานของตนอย่างไร นั่นคือพยาบาลจะต้องมีประสพการณ์ ในการเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรมมาก่อน แต่การที่จะรอคอยให้พยาบาลมีประสพการณ์เชิงจริยธรรมขึ้นเองนั้นอาจต้องใช้เวลามาก ที่สำคัญคือเราจะไม่สามารถทราบได้ว่า ปัญหาเชิงจริยธรรมนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไร ทำให้เสียเวลาและผลเสียที่เกิดขึ้นที่สำคัญคือพยาบาลอาจกระทำผิดกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้ปวยจิตเวชได้

ดังนั้นการที่จะจัดให้พยาบาลจิตเวชได้มีประสพการณ์การเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรมในสถานการณ์เชิงจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อให้พยาบาลจิตเวชมีโอกาสหาแนวทางที่ถูกต้องในการที่จะปฏิบัติต่อผู้ปวยจิตเวช จึงเป็นสิ่งที่สมควรกระทำอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในนักศึกษาพยาบาลที่ต่อไปเมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องไปปฏิบัติงานกับผู้ปวยนั้น ถ้าหากได้มีการวางพื้นฐาน และแนวทางที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้นที่ดีแล้วจะทำให้การเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหาเชิงจริยธรรมในสถานการณ์เชิงจริยธรรม เพื่อให้การปฏิบัติพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ปวยจิตเวชอย่างที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าถึงสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้มาใช้ในการสร้างเครื่องมือที่จะวัดถึงความตั้งใจกระทำผิดกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในสถานการณ์เชิงจริยธรรมนั้น ๆ ว่านักศึกษาจะมีความตั้งใจกระทำผิดกรรมจริยธรรมอย่างไร จะได้นำความรู้นี้มาปรับปรุงวิธีการสอนวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตั้งใจกระทำผิดกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในระดับสูง และสร้างความพร้อมที่จะเผชิญสถานการณ์เชิงจริยธรรมได้เป็นอย่างดีถูกต้องและเป็นผลดีต่อผู้ปวยจิตเวช เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาไปแล้ว นอกจากนี้ การศึกษาด้วยวิธีการนี้เป็นการส่งเสริมวิธีการเรียนการสอนที่ฝึกการแก้ปัญหาเป็นหลัก ฝึกนักศึกษาพยาบาลให้มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการวิจัยนี้ยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในแง่มุมของประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม บัณฑิตส่งเสริมที่นำไปสู่การเกิดปัญหาเชิงจริยธรรม แนวทางการแก้ไขประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม และแนวทางการป้องกันเพื่อมิให้เกิดประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมเช่นเดิมขึ้นอีกในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยสะสม

แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

ซูซัน อ่อนโคสูง (2522) กล่าวว่า ประสบการณ์ วัตถุ หรือบุคคลใดที่ทำให้เกิดความพอใจและความสุขใจ จะทำให้เรามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ตลอดจนถึงอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านั้นด้วย ถ้าประสบการณ์ วัตถุ หรือบุคคลใดที่ทำให้เกิดความปวดร้าวหรือไม่พอใจ ก็จะทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ

จินตนา ยูนินันท์ (2527) กล่าวเพิ่มเติมว่า ความรู้ และประสบการณ์เป็นพื้นฐานที่ทำให้บุคคลรู้จักคิด พิจารณา และตัดสินใจกับปัญหาต่าง ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ความแตกต่างของประสบการณ์จะมีผลต่อท่าทีของบุคคลด้วยนั้นคือบุคคลที่มีประสบการณ์ต่างกันจะมีแนวทางในการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไปด้วย ส่วนในด้านความรู้ ปรียธิตา เชิดชูเกียรติสกุล (2537) กล่าวว่า ความรู้ ความเข้าใจ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของปัญญา หรือสมอง นักศึกษาพยาบาลต้องเป็นผู้ประกอบไปด้วย ความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาซึ่งปรากฏให้เห็นในรูปของคะแนนเฉลี่ยสะสม นั่นคือ ความรู้ของนักศึกษาพยาบาล แสดงให้เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสม

Allport (1967) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงสภาวะความพร้อมทางจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ และสภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Fishbein และ Ajzen (1975) กล่าวเพิ่มเติมถึงความหมายของเจตคติว่าการจูงใจ โน้มน้าวให้ตอบสนองต่อที่หมายของเจตคติ ในลักษณะของความชอบ หรือไม่ชอบอย่างคงเส้นคงวา โดยพัฒนาการเรียนรู้

Eichhorn (1981) กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการพยาบาลจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับเจตคติของพยาบาลที่มีต่อผู้ป่วยและการพยาบาล เจตคติที่ไม่ดีต่อผู้ป่วย และการให้การพยาบาล จะทำให้เกิดปัญหาในการพยาบาลได้ เนื่องจากเจตคติเป็นตัวขัดขวางการตัดสินใจที่ดีของพยาบาล

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527) กล่าวว่า เจตคติ คือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะสนองต่อบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง 2 ลักษณะกล่าวคือแสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่าเจตคติที่ดี หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่าเจตคติที่ไม่ดี หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าบุคคลที่มีเจตคติดีก็พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี และหากบุคคลมีเจตคติที่ไม่ดี ก็พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่ดีเช่นกัน

จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ความรู้ ประสบการณ์ และเจตคติ มีความสอดคล้อง เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยมีความสนใจว่า ความรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงให้เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลทั้งในด้านที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช และด้านของประสบการณ์อื่นที่จัดให้ในการเรียนการสอนตามระดับการศึกษา และเจตคติของนักศึกษาพยาบาลต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชจะมีผลอย่างไรต่อความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยว่า ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา

ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและตามคะแนนเฉลี่ยสะสม แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อที่จะศึกษา 2 ส่วนคือ

1. ศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเกิดสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

2. ศึกษาและเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยที่

2.1 ความตั้งใจที่ศึกษานี้เป็นความตั้งใจในการเลือกที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมตามข้อคำถาม ในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช โดยเนื้อหาของแบบวัดชุดนี้ ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเกิดสถานการณ์เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2538 ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.3 ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้
ตัวแปรพหุภาคี ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช เจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช คะแนนเฉลี่ยสะสม

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถานการณ์เชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุการณ์ที่พบ ในการปฏิบัติงานของพยาบาล วิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม ซึ่งครอบคลุม เหตุการณ์สำคัญในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้น ปัจจัยส่งเสริมที่นำไปสู่การเกิดประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม ที่ทำให้พยาบาลต้องมีการประเมิน ผู้ป่วยจิตเวช ตามสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานของตน และตัดสินใจลงมือเลือกที่จะปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งการปฏิบัติการพยาบาลนั้น อาจส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วยจิตเวชในทางบวกหรือทางลบ หรืออาจจะทำให้เกิดผลเสียต่อ คุณภาพของการพยาบาลก็ได้ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงแนวทางการแก้ไขประเด็นปัญหาเชิง จริยธรรมนั้น และการค้นหาแนวทางการป้องกันมิให้เกิดสภาพที่เป็นผลลบต่อผู้ป่วยจิตเวช และผล เสียต่อคุณภาพของการพยาบาลขึ้นอีก

ความตั้งใจกระทำผิดกรรมทางจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและ จิตเวช หมายถึง การแสดงความมุ่งมั่นของพยาบาลที่จะแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ป่วย ญาติ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อบุคคลนั้นอยู่ในสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช

การปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช หมายถึง การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา พยาบาลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสุขภาพ จิตและการพยาบาลจิตเวช ของนักศึกษานิติศาสตร์ต่อผู้ป่วยใน และตักผู้ป่วยนอกแผนก จิตเวช และบัณฑิตผู้ป่วยฝ่ายกายที่ผู้ป่วยมีปัญหาทางด้านจิตใจ

นักศึกษานิติศาสตร์ หมายถึง นักศึกษานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2538 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช หมายถึง การที่นักศึกษานิติศาสตร์เคยได้พบ หรือ สนทนากับผู้ป่วยจิตเวช มีโอกาสศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติ และพฤติกรรมของผู้ป่วยจิตเวช หรือ เคยได้มีโอกาสดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยจิตเวชอย่างต่อเนื่อง

เจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช หมายถึง สภาพทางจิตใจ ความรู้สึก ของนักศึกษานพยาบาล ที่มีต่อผู้ป่วยจิตเวช ทำให้นักศึกษานพยาบาลพร้อมที่จะตอบสนองในสิ่งเร้าที่สนับสนุน และต่อต้าน ในสิ่งเร้าที่ไม่เห็นด้วย โดยการตอบสนอง และการต่อต้านนั้นจะแสดงออกในลักษณะของการ แสดงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลคุณของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำกับการประเมินผลของการกระทำตามความเชื่อนั้น ๆ

เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช หมายถึง สภาพทางจิตใจ ความรู้สึก ของนักศึกษานพยาบาล ที่มีต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ทำให้นักศึกษานพยาบาลพร้อมที่จะตอบสนองในสิ่งเร้าที่ สนับสนุน และต่อต้านในสิ่งเร้าที่ไม่เห็นด้วย โดยการตอบสนอง และการต่อต้านนั้นจะแสดงออก ในลักษณะของพฤติกรรมซึ่งเป็นผลคุณของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำกับการประเมินผล ของการกระทำตามความเชื่อนั้น ๆ

คะแนนเฉลี่ยสะสม หมายถึง ผลการเรียนของนักศึกษานพยาบาลในลักษณะที่เป็นระดับ คะแนนในแต่ละภาคการศึกษา แล้วนำมาคิดหาค่าเฉลี่ยรวมของการศึกษาในแต่ละระดับ ของ นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยที่จะนับถึงภาคการศึกษาต้น ของนักศึกษาแต่ละระดับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางแก้ไขและ/หรือการป้องกันปัญหาเชิง จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในวิชาชีพการ พยาบาลทางด้านจริยธรรมทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยทางด้านจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช